

Cândva înfloritoare, sericicultura românească se află în agonie

Cândva înfloritoare, sericicultura românească se află în agonie

Duzii de pe marginea drumurilor mai servesc acum doar de lemne de foc și de resurse pentru producerea țuicii. **Pe vremuri, pentru un dud rupt te puteai alege cu decapitarea, spânzurarea sau împușcarea. Pentru unii, inventarea mătăsii artificiale a însemnat o mare ușurare. Însă multe generații își amintesc și acum, și nu cu plăcere, de obligativitatea hrănirii viermilor și pe timp de vacanță. De câțiva ani, Timișul n-a mai produs nici măcar un kilogram de gogoși de mătase.**

Din China... în Banat

Creșterea viermilor de mătase a fost atestată în China, din anul 2697 î.Hr., fiind ținut în secret. Pe la 552 d. Hr., doi cuceritori bizantini (unele surse vorbesc de cuceritori persani) au reușit să fure ouă de viermi de mătase. Se spune că le-au ascuns în bastoane de bambus și astfel au reușit să le aducă până la Constantinopol. Sericicultura a început să se răspândească în Grecia, Asia Mică, regiunile Caucazului, Sicilia, Spania etc. Celebrul Drumul Mătăsii, care se întindea între Chang'an (Xian) și coasta estică a Mediteranei. Acesta străbătea Asia Centrală și de Vest, fiind folosit vreme de peste 300 de ani, atât de dinastia Han din China, cât și de Imperiul Roman.

Plantările, obligatorii

Potrivit colectivului de autori ai cărții *Din cronologia județului Timiș* (Editura *Marineasa* - 2004), generalul Mercy, șeful Administrației Imperiale a Banatului, va încuraja în 1719 plantarea de duzi în districtele Timișoara și Ciacova. Ba, mai mult, el va cere condamnarea la moarte a tuturor acelor care ciuntesc acești pomi. Măsură dă roade, astfel că în 1724, la Timișoara se înființează cea dintâi manufactură de mătase. În 1730 va sosi în oraș abatele mantuan Clemente Rossi, care va fi conducătorul spiritual al italienilor din Banat. Acesta va promova cultivarea duzilor și creșterea viermilor de mătase și va fi și administrator al manufacturii de mătase. Se pare, însă, că și pe atunci se practica raportarea din burtă. Dovadă și faptul că la 20 martie 1733, administrația districtuală recunoaște că nu există nici un dud plantat în zona Timișoara. Pe 22 decembrie 1734, consilierul Dejean afirmă că s-au plantat deja duzi pe strada Reșului (actualmente Dorobanților, în cartierul Fabric) din Timișoara. Câteva zile mai târziu, pe 29 decembrie, Dejean îi va declara guvernatorului interimar despre intenția sa de a planta 143 000 de duzi între Cetatea Timișoara și Casa de la Pădurea Verde (fost castel de vânătoare, iar în prezent, Liceul Silvic). În iulie 1748, administrația colonizează, la Dudeștii Noi, germani pe care-i obligă să planteze duzi. Faptul că Banatul era pentru austrieci un ținut experimental o dovedește și ordinul prin care un anume căpitan Seragoli trebuia să primească pământ pentru cultivarea de mătăsii. Cum viermii de mătase mănâncă mult, pe 17 iunie 1753 este emis un ordin al districtului Ciacova care cere ca la creșterea de viermi de mătase din Ciacova să fie aduse mai multe frunze de dud.

De la Steube citire

Detalii interesante despre creșterea viermilor de mătase ni le oferă Johann Kaspar Steube în cartea sa *Nouă ani în Banat (1772-1781)*, apărută în anul 2003 la Editura de Vest din Timișoara. Zice el: *Nici românii și nici sârbii nu se ocupă de creșterea viermilor de mătase, dar cu atât mai mult decât fac coloniștii germani, italieni și francezi. La Mercydorf (azi Merșii/Oara/Carani, precizează istoricul Costin Feneșan, semnatul prefeței cărții) am cunoscut un bărbat a cărui familie preda în fiecare an la Vârșe 100 până la 150 livre (1 livr.=560 grame, n.n.) gogoși de mătase. Acest vrednic, de care îmi amintesc întotdeauna cu plăcere, mai merită câteva cuvinte. Numele lui este Valenti, fiind un patrician născut în vestita familie italiană Valenti. [...] Revin acum la viermii de mătase. Toți gogoșii de mătase obținuți în Banat trebuie duși la Vârșe, unde pentru fiecare livră se plătesc 30 de creșterii. În manufactura de acolo, al cărei director, bine plătit, este baronul Dix d'Eaux, gogoșii sunt transformați în marfă destinată pieței. Despre Carlos baron Diez de Aux et Torellas (1749-1795), istoricul C. Feneșan precizează că a fost directorul Oficiului pentru creșterea viermilor de mătase în comitatele Caraș, Timiș și Torontal și, în această calitate, în 1779 a preluat și filatura de mătase de la Vârșe. Informația a fost furnizată de A. P. Petri în lucrarea sa *Cu privire la creșterea viermilor de mătase și la producția de mătase a Banatului în secolul al XVIII-lea* (*Geschichte der Seidenkultur im kaiserlichen Banat 1718-1778*).*

Producția crescând de gogoși de mătase determină în primăvara lui 1904 autoritățile de la Lugoj să aloce, potrivit publicației locale *Drapelul*, suma de 1 541 104 de coroane pentru înființarea unei fabrici de mătase.

În România, filaturile, șesătoriile (având cel puțin 20 de războaie) și întreprinderile prelucrătoare de mătase au fost naționalizate prin vestita Lege 119 din 11 iunie 1948. Potrivit anexei 11, firmele timișorene care au intrat sub incidența acestei legi au fost: *Heda*, *Fadepa*, *Kawe*, *Sirte*, *Carol Nagy*, *E. K. Tomas*.

O viață foarte scurtă

Viața viermelui de mătase începe de la niște fluturi care fac niște ouă mărunte, gălbui, din care apar viermi, nu prea plăcuți la vedere, însă deosebit de mănâncioși. Aceștia mănâncă de șase ori pe zi și doar frunze fragede și proaspete de dud. În scurta sa viață, de 35 de zile, un asemenea vierme poate mânca între 800 și 1 000 de kilograme de frunze. În ultima fază a existenței, fiecare exemplar începe să se ească în jurul și cunoscuta gogoșă de mătase, materia primă constituind-o o secreție a glandelor salivare care, în contact cu aerul, se transformă într-un fir gros de numai 8-10 microni. Pentru a se împleti un fir de mătase cu o grosime de un milimetru ar fi nevoie de patru mii de asemenea fire sau de 12

Relansarea ar fi o adevărată minune

Sericicultura a fost o ocupație tradițională în România, primii crescători de viermi de mătase fiind atestați în urmă cu cinci secole. Mătasea naturală este una dintre cele mai vechi fibre textile, cu înalt nivel ecologic, fiind o fibră naturală absorbantă, elastică, fără electricitate statică și cu pH neutru. Mătasea brută este cunoscută sub numele de borangic, iar cea prelucrată era folosită pentru producerea de maramă, eșarfe și alte obiecte de vestimentație tradiționale. Sericicultura a luat o amploare deosebită după 1974, prin elaborarea unui program special de dezvoltare a acestui domeniu de activitate.

Până în 1990, țara noastră figura pe locul șase în lume și pe locul doi în Europa, fiind și membră fondatoare a Comisiei Sericicole Internaționale (Franța). Drept pentru care și nomenclatorul ocupațiilor din România cuprinde și următoarele poziții: finisor fire de mătase naturală, prelucător de euri gogoși mătase naturală, pregătitor gogoși mătase (fierbător), operator îngreunător mătase naturală, înnodător fire mătase naturală, finisor fire de mătase naturală.

În 1989, s-au produs 2 496 kg de ouă de viermi de mătase și 830 t de gogoși de mătase. Dar, din 1990 încoace, producția de ouă de viermi de mătase este în declin datorită, în primul rând, a trecerii în regim de proprietate privată a culturilor intensive de dud existente. În 2000 s-au înregistrat 5 t de ouă de viermi de mătase și 5 t de gogoși de mătase. Doar 2 t de gogoși de mătase s-au produs în 2003.

Prin H.G. nr. 199/1990 au luat ființă 20 de agenți economici având ca obiect de activitate sericicultura și care au realizat o organizație patronală denumită "Drumul mătăsii". Printre acestea s-a aflat și "Seritim" din Timișoara. Din păcate, a mai rămas doar unul singur, respectiv

"Sericarom" S.A. Băneasa București. A fost desființată și ultima filatură de mătase, cea de la Lugoj.

În 2000, baza tehnico-materială era formată din 558,6 hectare de plantații intensive de dud, din care 48,2 hectare cuprindeau colecția națională de soiuri de dud, plantații mamă semincere și ramuri altoi, iar cca 120 000 mp de construcții speciale pentru creșterea viermilor de mătase. România deține ca patrimoniu genetic 65 de rase și linii de viermi de mătase și 59 de soiuri și hibrizi de duzi, din care unele unice în lume. La Stațiunea Băneasa a S.C. "Sericarom" S.A. s-au produs în 2003 doar două kilograme de ouă de viermi de mătase. Un kilogram a fost

cumpărat de Centrul de Cercetări Sericicole din Atena, iar celălalt a fost pus în conservare pentru a fi distribuit crescătorilor în 2004.

În ceea ce privește duzii încă foarte prezenți pe marginile șoselelor, aceștia mai servesc doar pentru producția de dudge, din care se face uic, și de lemne de foc. Din cauza multor accidente rutiere și decese înregistrate de-a lungul timpului, este posibilă tăierea tuturor copacilor plantați pe marginea șoselelor, deci și a duzilor.

Care va fi, însă, viitorul sericiculturii în România? Un posibil răspuns se întrevide în relația noastră cu Uniunea Europeană. România a adoptat acquis-ul comunitar privind Capitolul 7 - Agricultură, în vigoare la 31 decembrie 2000, și va fi în măsură să aplice acest acquis la data aderării sale la U.E., cu excepțiile din Documentul de poziție al României - Capitolul 7 - Agricultură. Adoptarea și implementarea acquis-ului are și un calendar. Pentru 2002-2003, acesta prevedea armonizarea standardelor de calitate pentru gogoșile și viermii de mătase, iar pentru 2003-2004 transpunerea sistemului de control administrativ: conform R 922/72, prin Ordin al ministerului (de resort), trebuia desemnat organismul autorizat privind atestarea crescătorilor eligibili și instruirea acestora privind contractarea, cererile de sprijin și calitatea produselor. Pentru 2004-2005 calendarul prevede implementarea controlului administrativ referitor la condițiile îndeplinite de produs (ouă și gogoși). Pentru 2003-2005 este prevăzută adoptarea de măsuri de sprijin similare cu cele comunitare (R 1054/73) privind organizarea pieței, iar pentru 2005-2006 - adoptarea evidențelor statistice și de calitate. Prețurile practicate pe piața mondială de profil erau în 2004 de 600 de euro/kg pentru ouăle de viermi de mătase și de 21 de euro/kg la firele de mătase naturală. Aproximativ 93% din exporturile mondiale proveneau din China, iar 5% din Brazilia.

Pentru a încuraja creșterea viermilor de mătase, Guvernul a aprobat pentru 2004 subvenții de 400 000 de lei pentru o cutie de 10 grame cu ouă de viermi de mătase, sericultorul trebuind să livreze minimum 20 kg de gogoși crude, și de 20 000 de lei pentru un kilogram de gogoși de mătase predat în scopul procesării. Subvenția prevăzută pentru 2005 este de 600 000 de lei pentru o cutie de 10 grame cu ouă de viermi de mătase.

Relansarea sericiculturii ar fi o adevrată minune. O țansă ar fi sprijinul prin Programul SAPARD. Agenției SAPARD i s-a conferit managementul financiar al fondurilor SAPARD prin Deciziile Comisiei Europene 2002/638/EC din 31 iulie 2002 și 2003/846 din 5 decembrie 2003. Printre măsurile din portofoliu se numără cea cu numărul 3.4 Dezvoltarea și diversificarea activităților economice care să genereze activități multiple și venituri alternative. Dezvoltarea durabilă se bazează pe introducerea unor sisteme economice integrate ce trebuie să se implementeze în zonele rurale. Dezvoltarea economică și socială rurală se bazează și pe crearea unor activități de producție și servicii alternative secundare (altele decât activitatea principală), care vor contribui la: înlăturarea proceselor și fenomenelor cauzate de restructurarea sistemelor socio-economice; stoparea depopulării spațiului rural, îmbunătățirea condițiilor de viață. Sprijinirea creșterii și/sau menținerii de locuri de muncă și generării de venituri alternative se poate face și prin diversificarea activităților rurale legate de agricultură și silvicultură, respectiv prin turism rural, alte tipuri de activități turistice, acvacultură, melci și broaște, meșteșuguri tradiționale, sericicultură, apicultură, procesarea fructelor de pădure și de arbuști fructiferi și a plantelor medicinale și aromatice. Printre obiectivele operaționale se numără și dezvoltarea sericiculturii. Se oferă sprijin financiar pentru dezvoltarea sericiculturii, mai concret pentru plantarea de duzi și înființarea și/sau modernizarea fermelor de creștere a viermilor de mătase și a unităților de depozitare și prelucrare. Proiectul trebuie să demonstreze viabilitatea economico-financiară. Prin viabilitatea economică a societății se înțelege obținerea de performanțe financiare eficiente (măsurate prin profitabilitate, stabilitate și lichiditate) și abilitatea de a opera fără a recurge la sprijin public în activitatea sa operațională. Beneficiarul trebuie să demonstreze că și poate plăti obligațiile și datoriile în mod regulat, fără să supună la nici un risc deșfurarea normală a activității agentului economic și că generează un venit net semnificativ (nu mai puțin de 5%). Beneficiarii (persoane fizice și/sau persoane responsabile din cadrul organizațiilor) trebuie să dovedească pregătire profesională în raport cu proiectul pe care doresc să-l inițieze, printr-un document eliberat de autoritățile competente, care să certifice faptul că beneficiarul are cunoștințe profesionale în domeniu: diplomă, certificat de formare, certificat de formare obținut în cadrul Programului SAPARD, până la finalizarea proiectului, înaintea utimei plăți a ajutorului. Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de a putea folosi minim 10 grame ouă de viermi de mătase. Bani primari trebuie să fie folosiți pentru achiziționarea de material și dator pentru plantațiile de duzi și plantarea lui și/sau achiziționarea de echipamente pentru creșterea viermilor de mătase, depozitare și unități de procesare. Beneficiarii proiectelor pot fi: persoane fizice, asociații familiale înregistrate, asociații și grupuri de producători, O.N.G.-uri, societăți 100 % private. Vor fi finanțate proiecte a căror valoare totală eligibilă este cuprinsă între 5 000 și 200 000 de euro. Beneficiarii vor trebui să poată identifica în cadrul evidențelor lor contabile operațiunile care sînt de investiția respectivă, să pregătească o declarație anuală de venit și să ofere informații, dacă sunt cerute de către autoritățile îndreptățite. Cheltuielile eligibile proiectului vor fi plătite numai după data la care beneficiarul a fost notificat de către Agenția SAPARD despre eligibilitatea proiectului, cu excepția cheltuielilor legate de pregătirea proiectului, care pot fi rambursate numai dacă beneficiarul a respectat instrucțiunile pentru achizițiile private, în limita prevăzută în măsură.

Agenda nr. 16/16 aprilie 2005

 Tags: [Jurnalistic](#) ^[1]

URL sursă (retrieved on 08/21/2018 - 21:50): <http://www.dusanbaiski.eu/node/52>

Linkuri:

[1] <http://www.dusanbaiski.eu/category/categorii/jurnalistic%C4%83>